

KRAKÓW

Piątek 24 I 1969

Pomyślny rok dla zabytków

Miniony rok charakteryzował się w Krakowskim rozległymi zamierzeniami z zakresu konserwacji i ochrony przed zniszczeniem cennych dla naszej kultury obiektów zabytkowych. Jakie były efekty tych zamierzeń, opowiedziała nam o tym dr **Hanna Pieńkowska**, wojewódzki konserwator zabytków.

— Był to rok w realizacji naszych zadań doniosły. Przede wszystkim Prezydium WRN podjęło uchwałę dotyczącą kierunków zagospodarowania konserwatorskiego województwa, która stała się dla nas podstawą do działania. Możemy się też pochwalić poważnymi osiągnięciami, jak choćby oddanie w użytkowanie zabytku takiej rangi, jak zamek w Lipowcu w powiecie chrzanowskim. Dzięki kilkuletnim zabiegom ruina została trwale zabezpieczona i przystosowana do celów turystycznych. Przekazany też został na cele muzealne ratusz renesansowy w Tarnowie, któremu przywrócono pierwotne jego piękno. Oddano w użytkowanie Muzeum Narodowego obiekt takiej rangi, jak zamek w Wiśniczu Nowym, Wojewódzkiemu Archiwum Państwowemu — zamek w Spytkowicach, Akademii Medycznej — zamek w Świdniku, Izbie Rzemieślniczej — dwór w Rabie Niżnej. Finalizuje się sprawę przekazania zamku w Suchej Beskidzkiej we wspólne użytkowanie Akademii Górniczo-Hutniczej i pełnomocnika rządu do spraw wykorzystania energii jądrowej.

— *Jaki postęp przyniósł ubiegły rok w staraniach o utworzenie skansenu wojewódzkiego i innych parków etnograficznych?*

— Sprawę organizacji parków etnograficznych w województwie udało się wydatnie posunąć naprzód. Z projektowanych oddziałów skansenu wojewódzkiego pełny projekt zagospodarowania terenu otrzymał oddział w Nowym Sączu. Przejęto ten teren, umieszczono na nim pierwszą, zabytkową chatę, przeznaczoną na magazyn i zwieziono pięć dalszych obiektów, przygotowując je do rekonstrukcji w tym roku. W Tarnowie ustalono wstępnie lokalizację oddziału, przygotowano wytyczne do programowania i projektowania. W Zubrzycy Górnej — w jedynym w Polsce, działającym już w pełni parku etnograficznym — powiększył się stan posiadania. Przeniesiono tam z Jabłonki jedną z piękniejszych chałup orawskich i dla niej wykonano przeciwpożarową. Opracowany też został pełny projekt urządzenia w Łopusznej skansenu dla obiektów zabytkowych z terenów przeznaczonych pod przyszły zbiornik wodny w rejonie Czorsztyna. Utrwaliśmy przy tym wiążącą obietnicę ministra Motyki przyznania na realizację tego skansenu miliona złotych. U stóp zamku w Lipowcu zapoczątkowany został niewielki skansen regionalny. Przeniesiono tam na razie XVIII-wieczny dom z Chrzanowa, przeznaczając go na gospodę turystyczną. W Dobczycach, na Podzamczu, postawiono chałupę przeniesioną z Krzyszkowic z myślą o Muzeum Regionalnym.

— *Teren województwa posiada wiele pięknych i cennych z punktu widzenia ochrony zabytków zespołów miejskich i małomiasteczkowych oraz zespołów budownictwa drewnianego na wsi. Jakie osiągnięcia w tej dziedzinie przyniósł rok 1968?*

— W Olkuszcu przeprowadzono pełny remont fasady domu nr 16 w rynku, utrwalając odkryte niezwykle cenne fragmenty gotyckie. Przeprowa-

dzono też w owym rynku konserwację trzech portali renesansowych, których piękna dekoracja może konkurować z portalami krakowskimi. Z kredytów konserwatorskich kontynuowano prace przy porządkowaniu rynku w Lipnicy Murowanej, wprowadzono stylowe oświetlenie rynku w Starym Sączu, gdzie zrekonstruowano — według zachowanych wzorów — zabytkowe latarnie. W Lanekoronie opracowano projekt uporządkowania rynku. Zakupiono tam jedną z najpiękniejszych chałup, przeznaczając ją na cele kulturalno-turystyczne.

W zakresie ochrony zespołów budownictwa drewnianego zakończone zostały eksperymentalne prace przy zabezpieczeniu przeciwogniowym dachów domostw najpiękniejszej wsi góralskiej Chochołowa. Zniszczone pokrycie w zespole najcenniejszych chałup wymieniono na nowe pokrycie gontowe, impregnowane środkami ognioodpornymi zaleconymi przez straż pożarną.

— *Prowadzone były również w Krakowskim prace badawczo-archeologiczne. I tutaj niewątpliwie zanotowano cenne osiągnięcia...*

— Badania prowadzone w Starym Zamku w Żywcu ujawniły nieznane dotąd XIV-wieczne relikty systemu obronnego i gotyckie fragmenty tego obecnie renesansowego obiektu. W Wieruszycach w powiecie bocheńskim odsłonięto wcześniejszy renesansowy zameczek i najwcześniejsze gotyckie założenia obronne, w Korzkwi w powiecie krakowskim niezwykle rozbudowane urządzenia obronne w dawnej bramie wjazdowej.

Wracając jeszcze do Lipowca, warto wspomnieć, że prowadzono tam prace przy odsłanianiu nieznanych dotąd monumentalnych murów bramy wjazdowej i jej umocnień obronnych. Ponadto realizowano wiele drobniejszych inicjatyw, które znajdą niewątpliwie rozwiązanie w bieżącym roku.

Rozmawiała: DANUTA JAKUBIEC